

# Zarándoklat Nagycenkre

SZÉCHENYI BARÁTI KÖR 2016. OKTÓBER 29.

**Bár a reggel hűvösnek ígérkezett, napközben azonban annál szebb, melegebb napsütéses napot tölthettünk el Nagycenken. Ez a nap mindannyiunk számára igazi lelki és szellemi épülés és egyben emlékezés volt, nagy nemzetépítőnk gróf Széchenyi István életére, munkásságára.**

Az odafelé és a hazafelé vezető úton is nagyon tartalmas és izgalmas előadásokat hallhattunk Dr. Pelyach István történész, Dr. Déry Attila építészettörténész, és Dr. Hecker Walter egyetemi tanár uraktól, akik Széchenyi István életének megannyi érdekes, és kevésbé ismert részletével gazdagították tudásunkat.

Utunk első állomása a Széchenyi Mauzóleum volt. A Széchenyi-család temetkezési helyéül szolgáló sírbolt a községi temető közepén áll. A sírbolt megtekintése előtt nagy élvezettel hallgattuk Déry Attila építészettörténész rövid történeti áttekintését a sírbolt építészeti sajátosságairól. A mauzóleum két részből áll: a belső rész egy ovális alaprajzú barokk kápolna, amelyet Barkóczy Zsuzsanna (Széchenyi Antal özvegye) építtetett a temető megnyitásával egy időben, 1778-ban. A téglalap alapú klasszicista előcsarnokot Széchenyi Ferenc emeltette hozzá 1806-1810 között, kastélyának átépítőjével Ringer Józseffel. A görögös homlokzat közepén két dór oszlop között nyílik a bejárat.

A kápolna oltárképét Hess Mihály egri művész festette (Krisztus mennybemenetele). Az 1800-as évekből származó orgonáján Liszt Ferenc is játszott. Az oltártól jobbra nyílik a családi kriptá kőkeretes lejárata, amelynek szűk lépcsője felett ez olvasható: „Voltunk mint ti, lesztek mint mi : por és hamu.”

A kriptá két részből áll: a barokk kápolna alatti ovális tér bal oldalán nyugszik feliratos sírkő mögött Széchenyi István és felesége, Seilern Crescence grófnő.

Szalai Gábor nagycenki plébános úr részvételével meghitt koszorúzással adóztunk Széchenyi emlékének. A klasszicista előcsarnok alatti, kereszt alapú folyosó sírkamráiban 47 Széchenyi leszármazott nyughelyét láthattuk.

Ezután átsétáltunk a Szent István plébániatemplomba, és részt vettünk Szalai Gábor plébános úr által celebrált szentmisén.

A mise után a templom történetéről kaptunk rövid összefoglalót. A középkori templomot 1722-1724 között újjáépítették, de 1859 karácsonyan menyezete leszakadt. Ekkor Tolnay Antal plébános a döblingi gyógyintézetben lévő Széchenyi Istvánhoz fordul kérésével. Aki így ír válaszában «... emeljünk egy tisztas templomot Nagy Czenken és pedig első királyunk, Szent István tiszteletére...» Széchenyi Döblingben fogadta Ybl Miklóst, és megbízta a templom terveinek elkészítésével. Kérte, hogy „... minden cikornyás díszítményt kizáró, egyszerű, de mégis elég tágas Isten házat...” építsen, és kikötötte, hogy a torony ne a kapuzat fölé, hanem a templom oldalán épüljön. Széchenyi nagyon sietette a



tervek elkészítését, de halála miatt már nem láthatta azokat. A templom építésének ügyét özvegye és fia vette kézbe. Az építkezés 1860. augusztus 20-án kezdődött, és a templomot 1864. augusztus 20-án szentelték fel. Az oltár lábuzatán a család jelmondata olvasható: „Si Deus pro nobis, quis contra nos” (Ha Isten velünk, ki ellenünk).

A főoltár korinthoszi oszlopokon nyugvó, felső keretének közepén a Széchenyi címer kapott helyet. Az oltárképet, amelyen „Szent István felajánlja a koronát Szűz Máriának” 1863-ban Blaas Károly festette.

Következő állomásunkon a Széchenyi emlékmúzeum jubileumi kiállítási anyagával ismerkedtünk meg.

A termekben Széchenyi István közéleti munkásságát, gazdasági tevékenységét, műszaki alkotásait bemutató tematikus kiállítást tekintettük meg. Helyet kapott itt a folyamszabályozásokkal (Duna, Tisza), a közlekedésfejlesztéssel, (gőzhajózás, vasút), az úthálózat korszerűsítésével, megépítésével kapcsolatos tárgyi és képi anyag, valamint a korszerű majorgazdálkodás, ló, juh- és seplyemhernyó-tenyésztés, gőzmalomépítés dokumentumai.

Ugyancsak itt tekinthetjük meg a család történetét bemutató, valamint Széchenyi Fe-

rencsel kapcsolatos kiállítási anyagot, és a felújított kápolnát is.

A délutáni program első állomása a kastélypark volt. Bechtold Ágnes művészettörténész, tájépítész képzeletben elé vetítette a park hajdani szépségét, majd megismertette a kert történetével.

A nagycenki kastélyparkot korának legjelentősebb főúri kertjei között tartották számon. Az első park kialakítására a kastély építésével egy időben, az 1750-es évek közepén több terv is született. A korhoz illő franciakereszt kialakítására a kastélyépület és a Győr-Sopron közötti út által határolt területen került sor. A park bővítése elég hamar, már 1785-90 táján szükségessé vált. Ekkor már tájkerti (angolkerti) részletek kialakítása történt. Az új részekkel már a bekerített, azaz a főúton túli területeket is birtokba vette a park. A harmadik periódusban -1860-70 között- különleges örökzöldekkel gazdagodott a park, Széchenyi Béla felesége családjának, a kertművészetéről híres Erdődyeknek a jóvoltából. A kastélyépület helyreállításakor a kert rekonstrukciójára is sor került. Az újjászületett kastélykert mindhárom korszaknak emléket őrizi, köszönhetően annak, hogy az épület főhomlokzata előtti részen lehetőség nyílt az egykori barokk kert helyreállítására, míg az épülettől kissé távolabbi részeken ma is láthatók a tájkerti kert illetve a Széchenyi Béla idejében kiültetett fák példányai.

A kastélykert bejáratával szemben induló híres hársfasorra is vethettünk néhány pillantást.

A fasor telepítését Széchenyi Antal gróf, a kastély építésével egy időben, 1754-1760 táján valósította meg. Az eredetileg lovaglóútként szolgáló fasorba 645 fát ültettek ki, számuk napjainkra sajnos jelentős mértékben lecsökkent. A hársfasor végében egykor kis kápolna és remeteszék állt, melyben a kápolnát gondozó és őrző mindenkorai cenki remete lakott. A hársfasor végében lelt örök nyugalomra Széchenyi Béla, István gróf fia- és fiatalon elhunyt felesége.

A nap zárásaként a méntelep történetét, életét ismerhettük meg érdekes és magával ragadó, nagy elhivatottságról tanúskodó előadásban. A valaha virágzó telep története és Széchenyi lótenyésztési munkásságának megismerése sokunk számára igazi kuriózum volt. A kiállítási darabok sorában számos nyerges és egyéb lószerszámot láthattunk, de gyönyörű hintókat és a jelenlegi méntelep lóköit, a szebbnél szebb lovakat is.

A Nagycenken eltöltött nap minden perce igazi szellemi és lelki gazdagodást jelentett minden Széchenyi emléket őrző és tisztelő társunknak.

Köszönetünket kell kifejeznünk Budakeszi Város Önkormányzatának, az út megvalósításához nyújtott 60 ezer Ft. támogatásért. Továbbá köszönet mindazoknak, akik munkájukkal segítettek, hogy a zarándoklat gr. Széchenyi István születésének 225. évfordulója tiszteletére rendezett emlékvében ilyen színvonalasan megvalósulhatott.

Kosinszky Zsuzsanna